

Aktivisme: Hvornår giver det mening og muligheder?

Anmeldelse af Knud Vilby

Lasse Lindekilde og Thomas Olesen:
Politisk protest, aktivisme og sociale bevægelser.
Hans Reitzels Forlag
236 sider. Kr. 250,-.

De udenomsparlamentariske politiske fænomener er underbelyst i dansk statskundskab og i politisk sociologi. Denne bog af to lektorer fra Statskundskab ved Aarhus Universitet vil gøre noget ved det. Og det er interessant.

Temaet er meget bredt. Fra selvafrændere i det arabiske forår, der mange steder hurtigt blev til frossen vinter. Og til den stiltfærdige aktive politiske deltagelse i eksempelvis socialpolitisk arbejde i et forsøg på at påvirke magthaverne. Men for begge ekstremer gælder, at der skal være nogle muligheder for at påvirke virkeligheden via handlinger og ytringer.

Der er samfund, der er så totalitære, at de er næsten uden aktivisme, fordi mulighederne er for små, og prisen for høj.

Der er også mennesker, der ikke kunne drømme om at være aktive endside aktivistiske, selv om de er utilfredse med deres situation. Måske fordi de ikke har eller kan se mulighederne, eller ikke mener de selv har styrken og kompetencerne til at handle. Eller måske blot fordi de ikke er i den "rigtige" grupper af mennesker på det afgørende tidspunkt.

Det handler blandt andet om mulighedsstrukturer og om *framing* af budskaber. Hvordan og hvornår kan man sætte noget i gang, og får man få eller mange til at gå med? Det handler også om politisk vold og radikaliserings og ekstremisme. Og det handler både om højre og venstre. Vi tænker normalt positivt om politisk aktivisme, men i disse år, hvor terrorisme står højt på dagsordenen, er det vigtigt at understrege, at spørgsmålet om mekanismer, processer og mulighedsstrukturer i en eller anden forstand er spørgsmål om faktiske muligheder og rammer – både for "de onde" og de gode". For dem man holder med, og dem man gerne vil bekæmpe.

Forfatterne fremhæver, at bogen er tænkt som et introduktionsværk og som en redskabskasse også for læsere uden eller med begrænset kendskab til feltet. Men den slags læsere skal tage sig sammen og stramme sig

an, hvis det skal lykkes. Specielt de første teoriintroducerende kapitler er abstrakte og snørklede og tunge. Hen ad vejen bliver det lidt lettere, og der opstår enkelte muligheder for lystlæsning.

Ordet redskabsskabe henviser også til, at bogen handler om, hvordan man forsker og måler og vejer på feltet, og det er naturligvis ikke let. Samfundsudvikling er et resultat af et utal af faktorer. Den politiske aktivisme fungerer aldrig i et tomrum. Men der er interessante anvisninger på forskningsmuligheder.

Gamle bevægelser som kvindebevægelsen og arbejderbevægelsen er ikke helt glemt, og det er godt. De måtte dog gerne have stået endnu stærkere som et pejlemærke. I dagens temmelig parlamentsfikserede forskning, administration, journalistik og politisk debat er der en voldsom underprioritering af det politiske liv uden for det formelle politiske system (folketing, regioner og kommunalbestyrelser). Arbejderbevægelsen var en gang et udmærket eksempel på, at parlamentarismen kun var et af redskaberne i en bevægelses store værktøjskasse med kultur- og fritidstilbud, bogforlag, begravelsesordninger og naturligvis fagbevægelse. Den politiske aktivisme blev tænkt ind i alle dele og hjørner. Det gjorde bevægelsen stærk, også – men ikke kun – i Folketinget.

Dybest set er det repræsentative demokrati stadig kun et blandt mange værktøjer til styring af samfundsudvikling. Nogle gange overstyrer det for at demonstrere magt. Andre gange magter det ikke at styre, fordi der er langt stærkere styringsinstrumenter. Herunder den rigtigt store politiske aktivisme repræsenteret af international finanskapital, supermagtsinteresser og multinationale selskaber.

Den form for aktivisme er ikke behandlet i bogen.